Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування Кушнірівського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю

22.04.2025

м. Київ, 2025

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 22.04.2025 групою НПМ здійснено відвідування Кушнирівського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (далі – інтернат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Круцюк Антон Володимирович, заступник начальника відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шетанкова Надія Михайлівна, представник громадської організації;

Григор'єв Олег Валерійович, представник громадської організації;

Круцюк Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Заклад знаходиться за адресою: вул. Шкільна, буд. 6, с. Кушнирівка, Хмельницька обл., 31224.

Директор закладу – Соломіна Любов Юріївна.

Відповідно до Статуту Кушнирівського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю (нова редакція), затвердженого розпорядженням голови Хмельницької обласної ради 63 сесії обласної Ради 8 скликання від 16.07.2021 № 157/2021-0, інтернат є стаціонарним інтернатним закладом соціального захисту, що утворений для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів.

Інтернат розрахований на перебування 47 осіб. На день відвідування в заклад зараховано 46 осіб, проте фактично перебувало 44 підопічних (26 жінок та 18 чоловіків), оскільки один підопічний перебував на лікуванні та 1 – на канікулах. В інтернаті всі підопічні дієздатні, 12 підопічним закладу встановлено групи інвалідності, 22 підопічних – ліжкові хворі.

За період з 01.01.2023 по 31.12.2023 в інтернаті померло 20 осіб. За період з 01.01.2024 по 01.12.2024 в інтернаті померло 11 осіб. Здебільшого причиною смерті встановлено серцево-судинні захворювання.

Відповідно до штатного розпису на 2025 рік у закладі затверджено 29,75 штатних одиниць, з яких 13,75 шт. од. – медичний персонал (0,5 шт. од. – сестра медична (брат медичний) старша без категорії, 0,25 шт. од. – лікар загальної практики – сімейний лікар 1 категорії, 1 шт. од. – сестра медична (брат медичний) без категорії, 8,5 шт. од. – молодша медична сестра (медичний брат) (санітарка – палатна) (санітар), 0,5 шт. од. – молодша медична сестра (медичний брат) (санітарка – прибиральниця) (санітар), 1,5 шт. од. – молодша медична сестра (медичний брат) (санітарка – ванниця) (санітар), 0,5 шт. од. – сестра медична, 0,5 шт. од. – сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування без категорії, 1,0 шт. од. – молодша медична сестра (медичний брат) (санітарка-роздавальниця) (санітар).

За тарифікаційним списком працівників станом на 2025 рік в інтернаті працює 41 особа.

Працівники закладу своєчасно проходять медичні огляди.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 25.03.2034 № 502 заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю загальна практика- сімейна медицина; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою-сестринська справ.

На день відвідування усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу.

У нічну зміну із підопічними залишаються двоє працівників із числа молодшого медичного персоналу.

У осіб з інвалідністю розроблені індивідуальні програми реабілітації (далі – ІПР) згідно наказу МОЗ від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання».

Ліжкові хворі підопічні забезпечені функціональними ліжками.

Персонал використовує ширми для забезпечення приватності під час проведення санітарно-гігієнічних процедур ліжковим хворим підопічним (фото 1).

У 2024 році на рахунки закладу надійшло фінансування у розмірі 8 240 922 грн загального фонду, 413 000 грн – благодійної допомоги.

На 2025 рік фінансування закладу затверджено на суму 8 707 000 грн.

Сума витрат на харчування на одну особу в день станом на 01.04.2025 складає 81,46 грн, сума витрат на медикаменти на одну особу в день - 9,75 грн.

Територія закладу огороджена (фото 2), наявні зони відпочинку для підопічних: лави, криті альтанки (фото 3).

На території закладу розташовано один одноповерховий житловий корпус, обладнаний пандусом. У житловому корпусі також розміщено медичний кабінет, харчоблок та їдальню.

У власності закладу один легковий автомобіль.

Водопровідна вода відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» відповідно до Протоколу від 19.03.2025 № 100 дослідження питної води.

Житловий корпус облаштований кімнатою відпочинку, наявний телевізор для спільного перегляду, настільні ігри та бібліотека (фото 4). Зустрічі із відвідувачами проходять у приміщенні молитовної кімнати.

Житлові кімнати розраховані на проживання від 2 до 6 осіб. Санітарний стан постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Підопічні забезпечені сезонним одягом.

Працівниками проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за ліжковими хворими підопічними: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур та прогулянках. Неприємні запахи в житлових кімнатах відсутні.

У закладі є можливість проживати сім’ями.

На території закладу наявна земельна ділянка 7200 м^2, на якій вирощуються овочі.

В інтернаті організовано чотириразове харчування у межах затверджених норм харчування та наявний доступ до чистої питної води (фото 5).

З метою контролю за дотриманням якості та безпечності харчових продуктів при приготуванні і реалізації готової продукції від кожної партії приготовлених страв кухарем відбирається добова проба.

У закладі наявне перспективне меню.

Усі підопічні мають документи.

На інформаційних стендах закладу наявна інформація про права і обов’язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 6).

У закладі наявний план евакуації.

Для забезпечення інтернату під час відключення електроенергії наявний генератор (фото 7).

Підопічні вільно пересуваються територією закладу, мають можливість виходити за територію, відвідувати магазин.

Керівництвом закладу підписано меморандум про співпрацю з надання правової допомоги з Сектором «Волочиське бюро правової допомоги» Хмельницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

Для задоволення релігійних потреб підопічних до інтернату регулярно навідуються священнослужителі, також наявна молитовна кімната (фото 8).

У житлових кімнатах підопічних наявні їх власні речі, фотографії, техніка тощо (фото 9).

Атмосфера у закладі доброзичлива, підопічні позитивно реагують на персонал.

З підопічними працює організатор з культурно-дозвіллєвої діяльності, який проводить бесіди, музичні концерти, святкування днів народжень. Також підопічні займаються співом, складають пазли, грають на баяні. Окрім цього, підопічні за власним бажанням допомагають на земельній ділянці закладу.

Групою НПМ відмічено високий рівень дотримання персоналом закладу санітарно-гігієнічних вимог та дезінфекційних заходів.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 15 підопічними та 5 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ інтернату здійснено 27.05.2022, за результатами якого встановлено порушення права:

на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (до посадових інструкцій працівників закладу не включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських та таких, що принижують гідність видів поводження і покарання);

на достатній життєвий рівень (площа деяких кімнат не відповідає нормі площі проживання на одну особу, система опалення потребує ремонту, матраци підопічних в неналежному санітарно-гігієнічному стані, ліжка підопічних обгорнуті технічною плівкою, у деяких санітарно-гігієнічних приміщеннях житлового корпусу відсутні засоби гігієни, порушення санітарно-гігієнічних вимог у харчоблоці закладу, а також правил товарного сусідства у холодильниках, формальне заповнення Журналу бракеражу готової продукції);

осіб з інвалідністю та маломобільних осіб (підопічні не забезпечені індивідуальними засобами реабілітації відповідно до ІПР, відсутність кнопок виклику персоналу);

на професійну правничу допомогу (не налагоджено співпрацю з регіональним центром з надання безоплатної правничої допомоги);

на повагу до приватного і сімейного життя (непромарковано м’який інвентар підопічних).

Більшість виявлених за результатами попереднього відвідування порушень усунуто, а саме: матраци підопічних замінено, на ліжках ліжкових хворих підопічних використовується медична клейонка, підопічні забезпечені гігієнічними засобами, налагоджена співпраця із центром надання безоплатної вторинної правничої допомоги, проведено ремонт системи опалення, одяг підопічних промарковано, усі підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу.

Окрім того, з моменту попереднього відвідування проведено косметичні ремонтні роботи житлових кімнат, оновлено м’який інвентар, придбано протипролежневі матраци.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі наявне приміщення, яке використовується в якості укриття, площею 95 м^2, проте відповідно до Акту оцінки суб’єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття від 21.06.2023 ДСНС України у Хмельницькій області (далі – Акт) вказане приміщення рекомендовано до використання для укриття населення як найпростіше укриття та включення до фонду захисних споруд за умов проведення поточного ремонту, забезпечення доступу до приміщення маломобільним групам населення, забезпечення приміщення автоматичною пожежною сигналізацією, зберігання кабелів системи електропостачання у захисній гофрі.

Під час проведення відвідування встановлено, що заходи для приведення об’єкта до вимог щодо утримання та експлуатації найпростіших укриттів, зазначені у Акті, не виконані, приміщення укриття використовується як овочевий склад (фото 10, 11). Зазначене порушує вимоги пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності), та Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579.

У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

2. У деяких житлових приміщеннях закладу не функціонують системи протипожежного захисту з виведенням сигналу пожежної сигналізації на пульт пожежного спостерігання відповідно до вимог ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту», що порушує вимоги Правил пожежної безпеки, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших

жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання).

3. До посадових інструкцій (функціональних обов'язків) медичного персоналу не включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

4. В інтернаті 22 ліжкових хворих підопічних, проте спеціальний транспорт для їх перевезення відсутній, що унеможливлює транспортування ліжкових хворих підопічних у разі невідкладних станів до закладів охорони здоров'я. Зазначене порушує положення пункту 1 статті 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю та обмежує їх можливість усебічно брати участь у всіх аспектах життя.

5. Під час вивчення медичної документації встановлено, що медичні картки підопічних ведуться не за встановленою формою № 025/о «Медична картка амбулаторного хворого», яка затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110.

6. Відповідно до пункту 4 розділу ІІ Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (далі – Правила зберігання), у приміщеннях для зберігання лікарських засобів слід підтримувати температуру і вологість повітря, які відповідають вимогам інструкції для медичного застосування лікарського засобу. Для спостереження за цими параметрами приміщення, де зберігаються лікарські засоби, мають бути забезпечені термометрами і гігрометрами. Холодильне обладнання для зберігання лікарських засобів має бути оснащено термометрами. Отримані дані щоденно заносять до журналу або картки обліку температури та відносної вологості. Записи про температуру і відносну вологість регулярно перевіряє уповноважена особа. Необхідно забезпечити справність усіх засобів вимірювальної техніки і проводити їх регулярну метрологічну повірку.

У порушення вказаному, медикаменти зберігаються з порушенням Правил зберігання, оскільки у медичній частині закладу відсутній холодильник для зберігання медичних засобів, а також не ведеться облік температури та відносної вологості у приміщенні для зберігання лікарських засобів.

7. Всупереч вимог наказу МОЗ від 02.02.2024 № 186, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о).

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

8. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 19,557 м^2 (фото 12), а сама кімната розрахована на проживання 4 осіб (в кімнаті наявні 4 ліжка) (фото 13). Відтак на одну особу припадає 4,8 м^2.

9. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах недостатня кількість твердого інвентарю, а саме: приліжкових столиків, шаф для зберігання речей.

10. У приміщенні їдальні відсутні умивальники, що порушує вимоги пункту 6.2.3.4 ДБН В.2.2-18:2007, якими передбачено облаштування приміщення їдальні одним умивальником на 20 місць, але не менше двох.

11. У харчоблоці та на складі закладу виявлено немарковані заморожені продукти харчування, що не дає можливості визначити їх терміни придатності та відповідність умов зберігання (фото 14). Більш того, персонал харчоблоку через відсутність маркування не може ідентифікувати вміст морозильної камери (фото 15).

12. Обладнання прального комплексу потребує оновлення: наявні лише 2 непромислові пральні машини (на 7 кг та на 8 кг), що не дозволяє здійснити своєчасне обслуговування усіх речей підопічних.

13. Групою НПМ виявлено, що в холодильних та морозильних камерах харчоблоку та складу відсутні термометри, а журнали температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування не ведуться, чим порушуються вимоги пункту 2 частини 1 статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та призводить до підвищеного ризику харчових отруєнь підопічних.

14. В окремих житлових кімнатах недостатнє штучне освітлення, через що у підопічних виникають незручності під час читання книжок, малювання тощо.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

15. Приміщення інтернату не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

у деяких кімнатах наявні необладнані пороги, що створюють перешкоди у пересуванні маломобільним підопічним (фото 16);

окремі санітарно-гігієнічні приміщення та душова кімната закладу не пристосовані для осіб з інвалідністю.

За час складання звіту вказане порушення усунуто, про що адміністрацією закладу направлено відповідні фото підтвердження (фото 17).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

16. Під час відвідування встановлено, що в одній з житлових кімнат відсутні двері, що порушує право підопічного на приватність та не створює позитивного терапевтичного середовища у закладі.

Проте за час складання звіту адміністрацією закладу вказане порушення усунуто (фото 18).

17. Незважаючи на те, що увесь одяг підопічних персоналізовано та промарковано, деякий м’який інвентар ліжкових хворих підопічних, такий як пелюшки, простирадла, залишається «загальним» (фото 19).

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Хмельницькій обласній військовій адміністрації забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Кушнірівського будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю;

облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

обладнання закладу автоматичною пожежною сигналізацією;

заклад спеціальним транспортом для перевезення ліжкових хворих підопічних;

пральний комплекс закладу необхідною кількістю пральних машин для своєчасного обслуговування речей підопічних.

2. Кушнірівському будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю:

включити до посадових інструкцій (функціональних обов’язків) медичного персоналу пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

вжиття заходів щодо приведення медичної документації у відповідність до вимог наказів МОЗ;

належний контроль за зберіганням лікарських засобів;

складання медичними працівниками довідки про фіксацію тілесних ушкоджень;

дотримання норм житлової площі на одну особу;

облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм;

облаштування їдальні закладу умивальниками;

маркування продуктів харчування для можливості визначити їх терміни придатності та відповідність умов зберігання;

холодильні та морозильні камери харчоблоку термометрами;

належне ведення журналу температурного режиму та технічного обслуговування холодильного устаткування;

забезпечити належний рівень освітлення у житлових кімнатах;

облаштування житлового корпусу відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

персоналізацію м'якого інвентарю ліжкових хворих підопічних.

Додаток: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Ольга ПАРШАКОВА**

Фотоматеріали

Фото 1

фото 2

Фото 3

фото 4

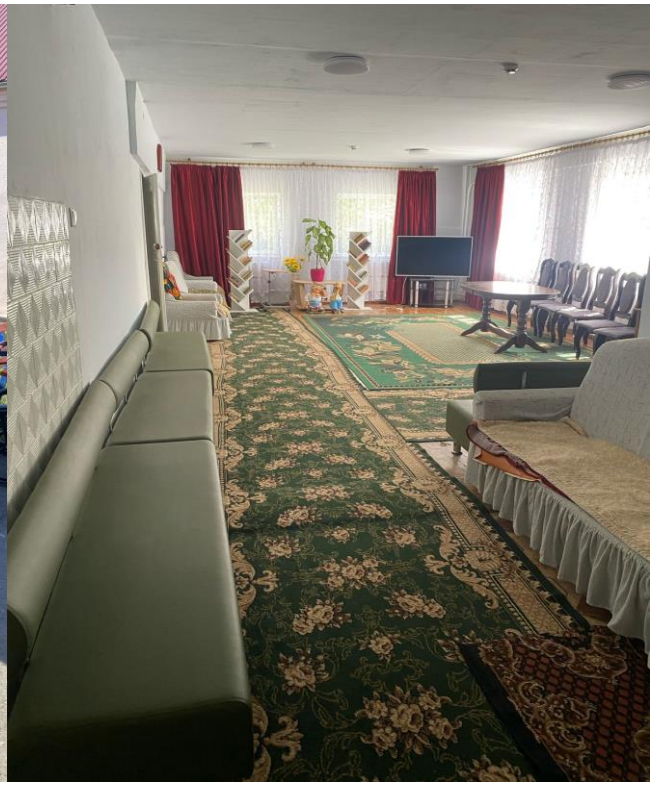

Фото 5

фото 6

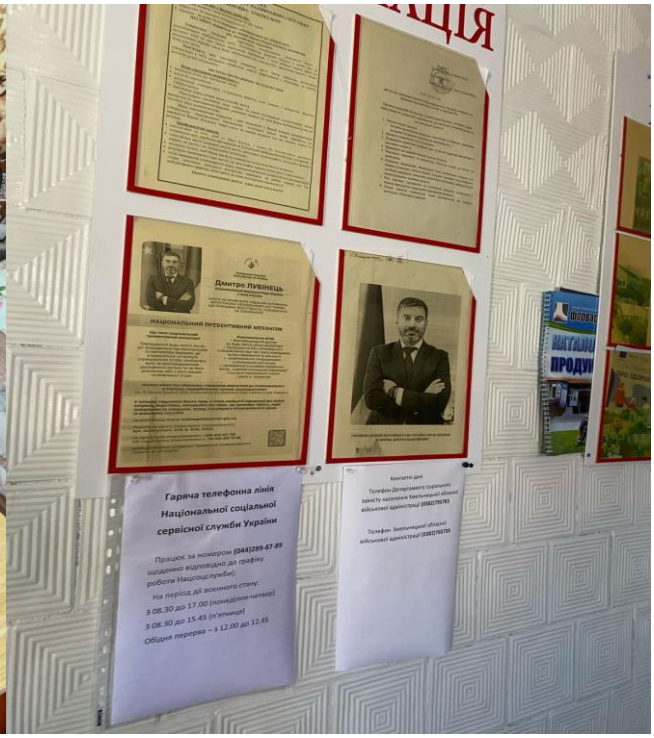

Фото 7

фото 8

Фото 9

фото 10

Фото 11

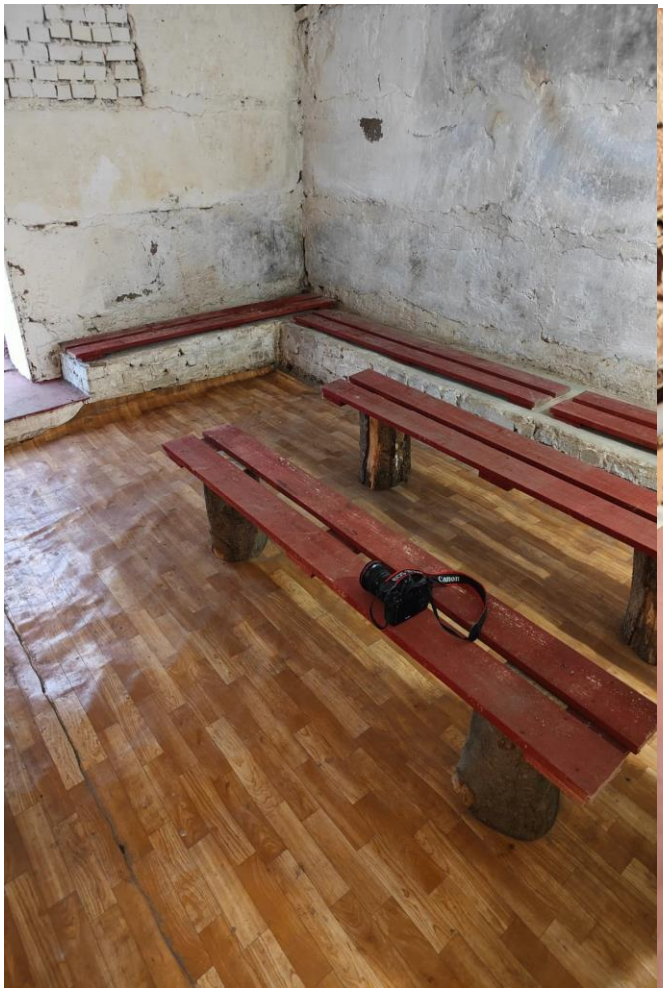

фото 12

Фото 13

фото 14

Фото 15

фото 16

Фото 17

фото 18

Фото 19

